

El 'Padri' empordanès de Rwanda

El pare blanc Joaquim Vallmajó, fill de Navata, fa vint-i-nou anys que viu i treballa a Rwanda. Aquest Nadal l'ha pogut passar a casa excepcionalment, perquè ha vingut a Europa per recollir fons per a diferents projectes. Té al seu càrrec una parròquia de 70.000 persones que viuen un llarg èxode des que va esclatar la guerra l'any 1990 en aquest país africà. Els seus feligresos el coneixen amb el nom de Padri

SANTI COLL

L'any 1941, en plena postguerra, va néixer a Navata un noi que amb el temps es convertiria en el *Padri*, tal com sona, de setanta mil Hutus, el clan ètnic més nombros de Rwanda, el país amb més densitat de població del continent africà. Joaquim Vallmajó, fill d'una família empordanesa que viu de l'agricultura i la ramaderia, va estudiar batxillerat a l'Institut Ramon Muntaner i a l'escola del Collell, més tard va ingressar en el Seminari de Girona, des d'on va fer el salt fins a un dels centres de l'ordre religiosa dels pares blancs de França. Allà va començar a aprendre el kinyarwanda, la llengua autòctona dels rwandesos. El país africà va aconseguir la independència de Bèlgica l'any 1962, després d'haver estat dominat durant dècades, primer pels alemanys i després pels belgues. El pare Vallmajó va ser destinat a aquest país l'any 1965. Aviat farà 29 anys que es dedica en cos i ànima a ajudar als desvalguts d'aquesta part del continent africà. Joaquim Vallmajó va arribar a Rwanda "amb coneixements teòrics del que hi trobaria, i amb una petita noció de la llengua que parlen els seus ciutadans. Un cop allà no puc pas dir que em trobés perdut, perquè és un país d'una profunda cultura agrària que és igual per tot arreu i de la qual jo provenia". Vallmajó reconeix però "que vaig patir un xoc cultural molt fort, perquè els costums rwandesos són molt complicats. Encara ara, després de tants anys de ser-hi, hi ha coses que no entenc i que em sorprenen, a tots nivells".

El pare Vallmajó va ser destinat només d'arribar a la parròquia de Byimana, on va fer la feina normal d'un capellà clàssic. Una situació que amb el pas del temps aniria canviant, com ell mateix reconeix "perquè quan ets allà t'adones que hi ha moltes coses per fer i que el respecte de la gent te l'has de guanyar per la feina que fas". El sacerdot empordanès és lluny de la imatge preconcebuda que se sol tenir dels missioners europeus que anaven a evangelitzar l'anomenat Tercer Món. Ell ha

PERE PUÉRTOLAS

Joaquim Vallmajó fa vint-i-nou anys que és a l'Àfrica

hagut de treballar en solitari molt sovint enmig de poblacions formades per milers de persones de raça negra, que han passat per tràngols molt difícils de pair. El pitjor moment va arribar el primer dia d'octubre de l'any 1990, quan va esclatar una cruel guerra a Rwanda provocada des de l'exterior. El pare Vallmajó explica que els causants d'aquesta situació bèl·lica "van ser els propis rwandesos que es trobaven exiliats a Uganda i que van iniciar el conflicte amb finalitats poc clares". Aquest fet va provocar que més d'un milió de rwandesos es veiessin obligats a desplaçar-se del seu lloc habitual de residència "perquè les bales no fan distincions entre sexes, ni edats, ni religions".

En el moment d'esclatar la guerra, Joaquim Vallmajó treballava en una població molt propera a la zona fronterera, Nyagahanga. Durant els primers dies del conflicte, el pare Vallmajó es va quedar sol per ajudar els pobladors d'aquesta localitat fronterera, només va aconseguir el suport d'un grup de monges de diverses comunitats, entre les quals n'hi havia de flamenques i de l'ordre de la Mare Teresa de Calcuta. El desembre del mateix any el pare blanc es trasllada a una altra parròquia a quatre quilòmetres del front, la situació es va fer insostenible, i el poble de Rushami, format per 70.000 persones, va iniciar el seu particular èxode a la recerca d'un territori més segur. "Durant aquests tres anys

—explica el pare blanc— hem canviat en cinc ocasions d'emplaçament, cada cop perquè

J.VALLMAJÓ

La mainada és la principal víctima de la guerra i l'èxode del poble rwandès

les nostres vides corrien un seriós perill. Quan l'exèrcit rwandès marxava, nosaltres també ho havíem de fer". Un exèrcit que durant els primers temps de la guerra va maltractar cruelment la seva pròpia gent. Joaquim Vallmajó i quinze religiosos més, van signar un article de protesta que els podia haver condemnat a mort "però per sort no va ser així". Des d'aleshores es van guanyar el sobrenom del Grup dels Setze.

Joaquim Vallmajó no té prou paraules per explicar el que significa per a un poble carregat de misèria haver de compartir-la amb la tragèdia d'una guerra, encara que en realitat és molt directe quan vol explicar el que sent i el que veu entre els que ara són els seus conciutadans: "la guerra és cruel i ha acabat per empobrir una nació que ja era pobre. La gent no té eines, fa mesos que no ha menjat carn, no té terres pròpies per conrear ni un sostre estable per viure. Això fa que aquestes 70.000 persones que viuen d'un costat a l'altre, i que són un exemple de dotzenes de col·lectius que viuen així per culpa de la guerra, s'inhibeixin de tot".

I aquesta situació ha fet canviar encara més la feina del pare Vallmajó, dividida habitualment entre la feina humanitària de

la parròquia i la dedicació diocesana a la promoció i el desenvolupament. Joaquim Vallmajó dedica "vint-i-quatre intenses hores de cada dia a solventar els petits problemes d'aquesta gent, que malviu com pot". Per lluitar contra la desinhibició provocada per la guerra "hem intentat donar feina a tothom que hem pogut, perquè la gent depèn massa de l'ajut internacional, que és globalment inhumanitzant, perquè dóna i al mateix temps desmotiva a la gent". Entre altres coses "i sempre buscant un respecte ecològic total a totes les accions que fem", el pare Vallmajó i els seus col·legues han endagat un projecte d'horticultura, sempre amb el desig "d'intentar fer hàbil a la gent que sap fer coses, però no té res per fer-les". Per això aquest Nadal ha recorregut diversos països d'Europa a la recerca d'ajuts econòmics per poder portar a terme els seus projectes.

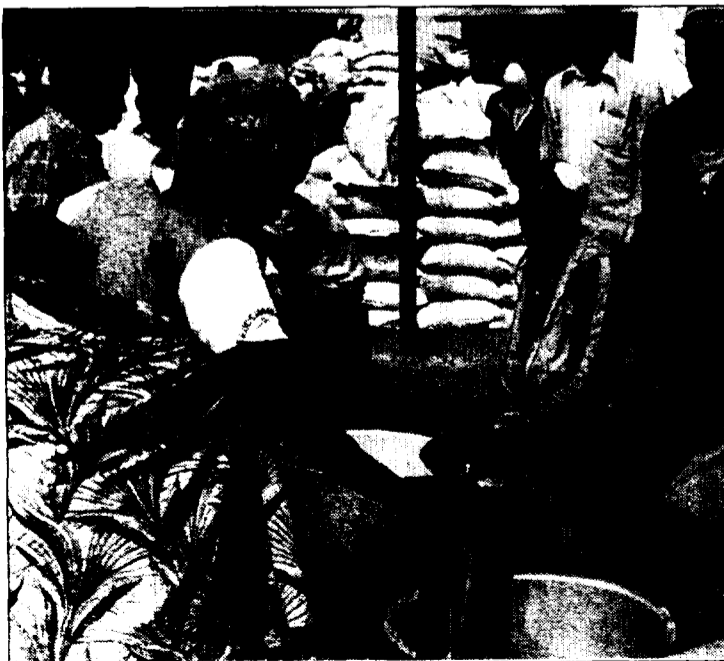
El passat dia 1 de gener, Joaquim Vallmajó va tornar a l'Àfrica, on l'esperaven els seus parroquians, i els seus ajudants "que valen un imperi". Només espera que "la pau que ja està signada es materialitzi i que el meu poble pugui tornar a les seves terres, perquè no hi hauria res més trist que haver de continuar el nostre lamentable èxode. Ningú s'imagina el que significa haver de moure 70.000 persones de cop, els problemes higiènics i alimentaris que això suposa". Uns aliments que majoritàriament arriben a través del Projecte Alimentari Mundial de l'Organització de les Nacions Unides (sorgo, blat de moro, oli i

mongetes), la qual cosa suposa una dieta que ha fet baixar les defenses dels milers d'Hutus de la parròquia del pare Vallmajó.

El mossèn de Navata assegura que "aquests ajuts dels organismes internacionals com aquest són ben rebuts, però quan arriben ho fan tard i amb una eficàcia relativa". I ja no es refereix únicament al menjar, sinó "a tota la parafernàlia que munten totes aquestes organitzacions existents, que amb molts mitjans només arriben a fer alguna petita cosa". Malgrat aquesta crítica oberta i directa, reconeix que algunes entitats, com ara la Creu Roja Internacional, Càrites de Rwanda o Ajuda i Acció, estan fent una gran feina "perquè són les més ben organitzades".

Entre mig de noies embarassades, nens afamats, pares que lluiten per la supervivència i esperen la ració diària de menjar, Joaquim Vallmajó assegura que pensa en el món occidental "que pateix una forta crisi de valors i un excessiu individualisme. La gent pobre —rubrica— té uns lligams socials més grans". El *Padri* dels Hutus ens diu que "m'estaré a Rwanda fins que el cos aguanti, després m'agradaria tornar aquí, en algun lloc que em permeti veure el Canigó".

Ha vingut a Europa per recaptar ajuts econòmics per poder tirar endavant diferents projectes per ajudar els afectats per la guerra. A Figueres té un compte obert en el Banc Bilbao-Viscaia amb el número 0090051211.

J.VALLMAJÓ

El menjar és racionat i constitueix una dieta desequilibrada